

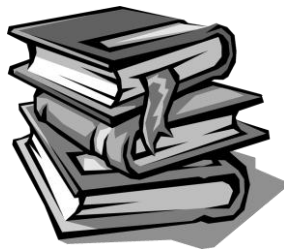

III. OSNOVNA ŠOLA CELJE
VODNIKOVA UL. 4 3000 CELJE tel.: 03 425 14 00 fax: 03 425 14 28

BRALNA KULTURA NA III. OSNOVNI ŠOLI CELJE

RAZISKOVALNA NALOGA

Področje: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Avtorica:

Mina Brezić, 8. razred

Mentorica:

Romana Daugul, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2015

III. osnovna šola Celje
Vodnikova 4, 3000 Celje

BRALNA KULTURA NA III. OSNOVNI ŠOLI CELJE

RAZISKOVALNA NALOGA

Tematsko področje: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Avtorica:

Mina Brezić, 8. razred

Mentorica:

Romana Daugul, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2015

KAZALO VSEBINE

KAZALO SLIK.....	3
KAZALO GRAFIKONOV	4
POVZETEK	5
1 UVOD	6
1.1 Namen raziskovalne naloge in opredelitev raziskovalnega problema	6
1.2 Hipoteze	7
1.3 Metodologija dela	8
1.4 Teoretični del.....	9
1.4.1 Pojem bralna kultura	9
1.4.2 Dejavniki, ki vplivajo na bralno kulturo	9
1.4.3 Šolska knjižnica III. osnovne šole Celje nekoč in danes	11
1.4.4 Bralna značka Slovenije	12
1.4.5 Bralna značka oz. bralno priznanje na III. osnovni šoli Celje	14
1.4.6 Domače branje	15
1.4.7 Tekmovanje iz znanja slovenščine za Cankarjevo priznanje	16
1.4.8 Otroški in mladinski tisk	16
1.4.9 Šolski projekt Radi beremo.....	17
1.4.10 Bralna značka za odrasle (šolski projekt Beremo skupaj).....	17
1.5 Intervju z Urško Sotler, knjižničarko III. osnovne šole Celje	19
2 REZULTATI	25
3 RAZPRAVA.....	38
4 SKLEPI.....	40
5 VIRI IN LITERATURA	42
6 VIRI SLIKOVNEGA GRADIVA.....	43
7 PRILOGA (ANKETNI VPRAŠALNIK)	44

KAZALO SLIK

Slika 1: Šolska knjižnica nekoč	11
Slika 2: Šolska knjižnica danes	12
Slika 3: Bralna značka	13
Slika 4: Obisk Primoža Suhodolčana ob zaključku tekmovanja za bralno priznanje	15

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: <i>Ali rad/-a bereš?</i>	25
Grafikon 2: <i>Ali rad/-a bereš?</i> (1. triada)	26
Grafikon 3: <i>Ali rad/-a bereš?</i> (2. triada)	26
Grafikon 4: <i>Ali rad/-a bereš?</i> (3. triada)	26
Grafikon 5: <i>Koliko ur na teden bereš knjige?</i>	27
Grafikon 6: <i>Koliko ur na teden uporabljaš računalnik?</i>	28
Grafikon 7: <i>Koliko ur na teden gledaš televizijo?</i>	29
Grafikon 8: <i>Koliko ur na teden igraš igralne konzole?</i>	30
Grafikon 9: <i>Koliko ur na teden uporabljaš prenosni telefon?</i>	31
Grafikon 10: <i>Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo?</i>	32
Grafikon 11: <i>Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo?</i> (1. triada)	32
Grafikon 12: <i>Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo?</i> (2. triada)	33
Grafikon 13: <i>Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo?</i> (3. triada)	33
Grafikon 14: <i>Katere knjige raje bereš?</i>	34
Grafikon 15: <i>Katere knjige raje bereš?</i> (1. triada)	34
Grafikon 16: <i>Katere knjige raje bereš?</i> (2. triada)	35
Grafikon 17: <i>Katere knjige raje bereš?</i> (3. triada)	35
Grafikon 18: <i>Število tekmovalcev za Cankarjevo priznanje v šolskem letu 2014/15</i>	36
Grafikon 19: <i>Ali si včlanjen/-a v Osrednjo knjižnico Celje?</i>	37

POVZETEK

Skrb za bralno kulturo odražajo številne raziskave po svetu in v Sloveniji. Raziskovalna naloga predstavlja, kakšna je bralna kultura na III. osnovni šoli Celje. Dejavnosti za spodbujanje branja, kot so bralna značka, domače branje, tekmovanje za Cankarjevo priznanje ter šolska projekta Radi beremo in Beremo skupaj, pri katerih ima osrednjo vlogo šolska knjižnica, kažejo, da se na III. osnovni šoli Celje zavedajo, da je vloga šole pri oblikovanju bralne kulture velikega pomena. Pomembno vlogo šolske knjižnice dopolnjuje tudi Osrednja knjižnica Celje, saj je vanjo včlanjena večina anketiranih učencev III. osnovne šole Celje. Predvidevala sem, da bo bralna kultura učencev odraz številnih in pestrih dejavnosti, namenjenih krepitevi bralne kulture. Rezultati raziskave so pokazali, da učenci III. osnovne šole Celje radi berejo, raje sicer knjige po lastnem izboru kot obvezno domače branje, kar je bilo pričakovano, a veselje do branja v 3. triadi močno upade, predvsem med fanti. Zaskrbljujoč je podatek, da le manjšina (18 %) anketiranih učencev III. osnovne šole Celje porabi več časa za branje knjig, kot pa ga preživi ob računalniku, pred televizijo, na igralnih konzolah in s prenosnim telefonom. To kaže, da prizadevanja šole niso dovolj in da je v vzgoji bralca nepogrešljiva tudi družina. Verjetno pa bo družba morala najti nove načine, da knjiga v tekmi z vabljivimi elektronskimi množičnimi mediji ne bo izgubila.

1 UVOD

Učenci beremo iz različnih razlogov. Nekatera književna dela so del učnega načrta in jih moramo prebrati; beremo tudi zato, ker čutimo potrebo po branju, ker nas prebrano veseli, sprošča in zabava. Z branjem širimo znanje in razvijamo domišljijo, ko potujemo skozi prostor in čas ter se poistovetimo s književnimi junaki. Kot pravi slovenska pisateljica Janja Vidmar: „Branje je edino potovanje, s katerega se zagotovo vrneš živ, zdrav in bogat.“

Za temo raziskovalne naloge sem se odločila, ker rada berem. Tudi starši radi berejo, zato me knjiga spremlja že od otroških let. Je res moja prijateljica. Berem doma, na počitnicah, med odmori, v čakalnici, na vlaku ali avtobusu, v avtu ... Rada imam vonj potiskanega papirja, ki me pritegne bolj kot računalniški labirinti in televizijski programi. Zato težko razumem tiste, ki ne marajo brati, ne hodijo v knjižnico. Prikrajšani so za dragocene trenutke, ko te knjiga prevzame, ti ponudi zaplete in razplete, veselje ob srečnih koncih zgodbe ter žalost ob manj srečnih.

1.1 Namen raziskovalne naloge in opredelitev raziskovalnega problema

V raziskovalni nalogi *Bralna kultura na III. osnovni šoli Celje* me je zanimalo, kakšen je odnos učencev do branja in katere dejavnosti na šoli spodbujajo bralno kulturo.

Pojem bralna kultura v raziskovalni nalogi zajema vse dejavnosti na III. osnovni šoli Celje, povezane z branjem, poleg pouka slovenskega jezika s književnostjo in ne nazadnje pouka vseh ostalih učnih predmetov. Te dejavnosti so: bralno priznanje, domače branje pri pouku slovenščine, tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje, šolski projekt Radi beremo in bralna značka za odrasle (šolski projekt Beremo skupaj).

1.2 Hipoteze

Hipoteza 1:

Na III. osnovni šoli Celje je veliko dejavnosti, ki spodbujajo bralno kulturo.

Hipoteza 2:

Veselje do branja z leti ne upada; med učenci 1. triade in 3. triade III. osnovne šole Celje v tem ni bistvenih razlik.

Hipoteza 3:

Učenci III. osnovne šole Celje preživijo več časa ob računalniku, pred televizijo, na igralnih konzolah in s prenosnimi telefoni kot ob knjigah.

Hipoteza 4:

Učenci III. osnovne šole Celje v prostem času raje berejo književna dela, ki niso določena za obvezno domače branje.

Hipoteza 5:

Več kot 50 % učencev III. osnovne šole Celje je včlanjenih v Osrednjo knjižnico Celje.

1.3 Metodologija dela

Za izdelavo raziskovalne naloge *Bralna kultura na III. osnovni šoli Celje* sem izbrala tri metode:

- študij literature,
- intervju,
- metodo anketiranja.

Pred izdelavo raziskovalne naloge sem pregledala, kaj je o omenjeni temi že napisanega. Pregledala sem program COBISS in prebrskala svetovni splet. Ob branju literature sem spoznavala širino pojma bralna kultura.

20. 1. 2015 sem intervjuvala gospo Urško Sotler, knjižničarko na III. osnovni šoli Celje. Po elektronski pošti sem ji poslala 15 vprašanj.

Pri raziskavi sem uporabila tudi metodo anketiranja. Izdelala sem anketni vprašalnik (priloga k raziskovalni nalogi), ki vsebuje 9 vprašanj zaprtega tipa. Vprašalnik je bil anonimen. Razdelila sem ga 155 osnovnošolcem, in sicer 25 učencem 3. razreda, 65 učencem 2. triade in 65 učencem 3. triade III. osnovne šole Celje. Med učenci 1. triade so anketni vprašalnik izpolnili le učenci 3. razreda, saj menim, da ti že dovolj samostojno berejo in so lahko s sodelovanjem razredničarke odgovorili na zastavljena vprašanja. Anketirani so anketo izpolnili februarja 2015. Menim, da je vzorec 155 anketiranih reprezentativen. Z rezultati ankete sem potrdila/ovrgla 2., 3., 4. in 5. hipotezo.

1.4 Teoretični del

1.4.1 Pojem bralna kultura

O bralni kulturi je veliko napisanega, pojem je zelo širok, nikjer pa nisem našla enotne definicije zanj. Bralna kultura ne pomeni samo branja. Pomeni tudi izposojlo in nakupovanje knjig, količino in vrsto prebranih del, branje elektronskih knjig, dejavnosti, povezane s spodbujanjem bralne pismenosti, in odnos bralcev do vsega navedenega.

Po *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* (1994, 465–66) je kultura „skupek dosežkov, vrednot človeške družbe kot rezultat človekovega delovanja, ustvarjanja“, druga razlaga pomena besede kultura pa pravi, da gre za „dejavnost, ki obsega področje človekovega umskega, zlasti umetniškega delovanja, ustvarjanja“. Tako lahko pojem bralna kultura razumemo kot vrednoto oziroma človekovo umsko dejavnost, povezano z branjem.

V *Bibliotekarskem terminološkem slovarju*¹ bralno kulturo opredeljujejo kot „obvladovanje vseh vrst branja, zanimanje za različne literarne zvrsti in njihovo poznavanje“ ter kot sopomenko navajajo besedno zvezo *kultura branja*.

1.4.2 Dejavniki, ki vplivajo na bralno kulturo

Raziskovalka bralnih navad Meta Grosman (2004, 23) je poudarila pomen družine za krepitev bralne kulture: „Otroci iz družin, kjer se veliko govori in tudi potrpežljivo poslušajo najmlajše, bere in pripoveduje pravljice ter nadzoruje in usmerja otrokovo gledanje televizije, ohranijo veliko več začetne radovednosti in poznejšega zanimanja ter tako brez težav razvijejo učinkovito bralno sposobnost, medtem ko imajo otroci, ki so jih starši odpravili pred televizorje, da bi imeli mir pred njimi, ali sami skupaj z njimi gledali za otroke neustrezne programe, pogosto težave z branjem in osvajanjem drugih jezikovnih zmožnosti.“

---

¹ Dostopno na naslovu: <http://www.termania.net/slovarji/85/bibliotekarski-terminoloski-slovar> (15. 11. 2014).

Kocijan (1980, 17) pa je izpostavil pomen šole pri razvijanju bralne kulture: „Vloga šole je pri branju nesporno izrednega pomena; od njenih prijemov in dela je v veliki meri odvisno, ali se bo število bralcev v prihodnje povečevalo ali zmanjševalo.“

Vloga družine in šole je danes toliko pomembnejša, saj mora branje „tekmovati“ s svetovnim spletom, socialnimi omrežji, z vabljivimi računalniškimi igrkami, s prenosnimi telefoni in s številnimi mikavnimi televizijskimi programi.

Zgovorne informacije o bralni kulturi na Slovenskem povedo podatki o knjižnični izposoji. Navajam seznam desetih najpogosteje izposojenih knjig v vseh slovenskih knjižnicah januarja 2015:²

1. Sofoklej, *Antigona*
2. Fjodor Mihajlovič Dostojevski, *Zločin in kazen*
3. Vid Pečjak, *Drejček in trije Marsovčki*
4. Ela Peroci, *Muca Copatarica*
5. *Od Ivana Preglja do Cirila Kosmača: izbor novel*
6. Kajetan Kovič, *Maček Muri*
7. William Shakespeare, *Romeo in Julija*
8. Prežihov Voranc, *Solzice*
9. Eduard Petiška, *Stare grške bajke*
10. Sally Rippin, *Brina Brihta*

S seznama je razvidno, da si slovenski bralci najpogosteje izposojajo književna dela, predpisana za domače branje. V letošnjem šolskem letu berejo učenci III. osnovne šole Celje naslednja književna dela z navedenega seznama: Pečjakovo zgodbo *Drejček in trije Marsovčki* berejo četrtošolci, Shakespearovo tragedijo *Romeo in Julija* devetošolci, sedmošolci pa *Solzice* Prežihovega Voranca in *Stare grške bajke* Eduarda Petiške.

---

² COBISS vsak mesec objavi seznam sto najpogosteje izposojenih knjig v vseh slovenskih knjižnicah. V raziskovalni nalogi navedeni seznam je dostopen na http://home.izum.si/cobiss/top_gradivo/ (dostopno 27. 2. 2015).

1.4.3 Šolska knjižnica III. osnovne šole Celje nekoč in danes³

Zgodovina šolske (pionirske in učiteljske) knjižnice je tesno povezana z zgodovino šole. Pisnih virov o njenem delovanju ni veliko. Nekaj zapisov je v šolski kroniki, predvsem o obiskih znanih kulturnikov ob zaključku tekmovanja za bralno značko, manj pa je zapisov o tem, kakšna je bila knjižnica pred desetletji. V šolskem letu 1992/93 se je knjižnica preselila v nove prostore, v katerih je še danes.

V šolskem letu 1976/77 zasledimo prvi obsežnejši zapis o šolski pionirski knjižnici. Takrat je bilo v njej 5917 knjig. Izposojali so si jih učenci razredne in predmetne stopnje. Učenci razredne stopnje so imeli v knjižnici 28 pravljicnih ur. Knjižničarka je učence predmetne stopnje navajala na samostojno uporabljanje leksikonov in drugih priročnikov. Učenci so pomagali tudi pri delu v knjižnici, in sicer so ovijali knjige in pobirali denar za izposajo knjig. V šolskem letu 1979/80 so učenci že sistematično po oddelkih prihajali v šolsko knjižnico.

Slika 1: Šolska knjižnica nekoč

Danes se šolska knjižnica vključuje v vsa področja šolskega življenja in dopolnjuje vzgojno-izobraževalni proces.

Ob vpisu na šolo postane vsak učenec član šolske knjižnice. Ob koncu 1. razreda prejme člansko izkaznico, ki je veljavna do konca osnovnošolskega izobraževanja na šoli. Izposoja je načeloma možna le ob predložitvi članske izkaznice, ki ni prenosljiva. Članarine ni.

---

³ Povzeto po: http://www.3os-celje.si/index.php?option=com_content&view=article&id=152&Itemid=643 (dostopno 27. 12. 2014).

Učenci 1. razreda si lahko naenkrat izposodijo 2 knjigi, učenci 2. razreda 3 knjige, učenci ostalih razredov pa največ 5 knjig. Rok izposoje je največ 21 dni. Rok za izposajo je možno podaljšati za eno izposojevalno obdobje. Nerednim uporabnikom se izposoja omogoči šele tedaj, ko poravnajo vse obveznosti, tj. ko vrnejo gradivo, ki mu je že potekel rok izposoje. Vse gradivo je potrebno vrniti v knjižnico do konca šolskega leta oz. do podelitve spričeval.

Šolska knjižnica je dejavna na številnih področjih bralne kulture. Knjižničarka opravlja strokovno bibliotekarsko delo, ki obsega nabavo, obdelavo in izposajo knjižničnega gradiva; skrbi za izvajanje knjižničnih informacijskih znanj; pripravlja razstave v knjižnici, povezane z pomembnimi obletnicami, s kulturnim dogajanjem na šoli in v občini ipd. Pripravlja tudi tekmovanje za bralno priznanje (S knjigo v svet) in organizira bralno značko za odrasle.

Slika 2: Šolska knjižnica danes

1.4.4 Bralna značka Slovenije⁴

Bralna značka je kulturno in vzgojno gibanje, ki je nastalo iz želje spodbujati in pospeševati bralne navade, bralno dejavnost in bralno kulturo med slovensko mladino. Bralna značka naj bi budila smisel za poglobljeno kritično branje, ljubezen do knjige, sposobnost vrednotenja in uporabe knjige. Vplivala naj bi na estetska in etična čustva, poglobljala pripadnost domovini.

Njeni začetki segajo v leto 1960. Pobudnika in začetnika gibanja, Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan, sta na Prevaljah v šolskem letu 1960/61 prvič organizirala tekmovanje za bralno

---

⁴ Povzeto po: Manca Perko: Kratka zgodovina bralne značke. V: *Bralna značka v tretjem tisočletju: zbornik ob 40-letnici bralne značke*. Ljubljana: Rokus, 2000, 37–56.

značko. Prvo tekmovanje je zaključilo 119 ponosnih prejemnikov Prežihove značke. Tej so sledile Bevkova, Cankarjeva, Jurčičeva, Levstikova, Kajuhova, Prešernova, Kosovelova, Finžgarjeva, Seliškarjeva in druge.

Bralna značka od 70. let deluje kot nacionalni program pod okriljem Zveze prijateljev mladine, strokovno pa jo vodijo mentorji po šolah in vrtcih. Gibanje se je razširilo tudi med zamejce in zdomce.

Bralna značka je skozi čas spreminjala svojo vsebino. Tako so v drugi polovici 60. let ukinili prvotno omejitev pri izbiri knjig za branje: novejšim slovenskim mladinskim delom in prevodom jugoslovanske mladinske književnosti so se pridružili prevodi mladinskih del nejugoslovanskih avtorjev, v izbor pa so prišla tudi starejša dela. V 70. in 80. letih je Zveza bralnih značk Slovenije sestavljala predloge za sezname, ki naj bi jih mentorji upoštevali. Konec 80. so se oblikovala načela, ki so veljala tudi v 90. Bralci so pridobili večjo svobodo pri izbiri knjižnih del, mentorji pa so znanje preverjali z bolj sproščenim pogovorom o prebranem, o doživljanju in mnenju bralca. Preverjanje prebranih knjig naj bi bila motivacija za nadaljnje branje in dvig bralne kulture. Oseben pristop, poljubno izbrana literatura, ustvarjalno sporazumevanje in spodbujanje lastnega mnenja mladih bralcev so se izkazali za uspešne.

Sistem nagrajevanj bralcev se je nadgrajeval od podelitve značk in priznanj, slavnostnih prireditev in srečanj mladih bralcev s slovenskimi pisatelji, pesniki in z drugimi kulturnimi ustvarjalci do knjižnih nagrad in izletov.

Prenova bralne značke se je začela v 90. letih. Bralna značka z geslom *S knjigo v svet* in z Ostržkom, zaščitnim znakom, razvija programe za različne skupine bralcev: Zibelka branja, Predšolska bralna značka, Babica in dedek pripovedujeta, Bralna značka v osnovni šoli, Bralna značka za srednješolsko mladino in Bralna značka za otroke Slovencev po svetu.

Mentorji radi poudarjajo, da imajo otroci in mladi, ki berejo za bralno značko (in zato raje in več kot njihovi vrstniki), razvitejše sposobnosti branja ter ustnega in pisnega izražanja.

Slika 3: *Bralna značka*

1.4.5 Bralna značka oz. bralno priznanje na III. osnovni šoli Celje⁵

Učenci III. osnovne šole Celje so že od nekdaj tekmovali za bralno značko, Cicibanovo in Kajuhovo. Pisni zapisi o tekmovanju so na voljo v šolski kroniki, in sicer od leta 1965 dalje; kronika pa je ponekod pomanjkljiva.

Tekmovanje za bralno priznanje se na šoli začne vsako leto 17. septembra, ob dnevu zlate knjige ter obletnici rojstva in smrti slovenskega pisatelja Franceta Bevka, in traja do začetka maja, ko šolarje obišče kulturni ustvarjalec (pesnik, pisatelj, dramatik, ilustrator).

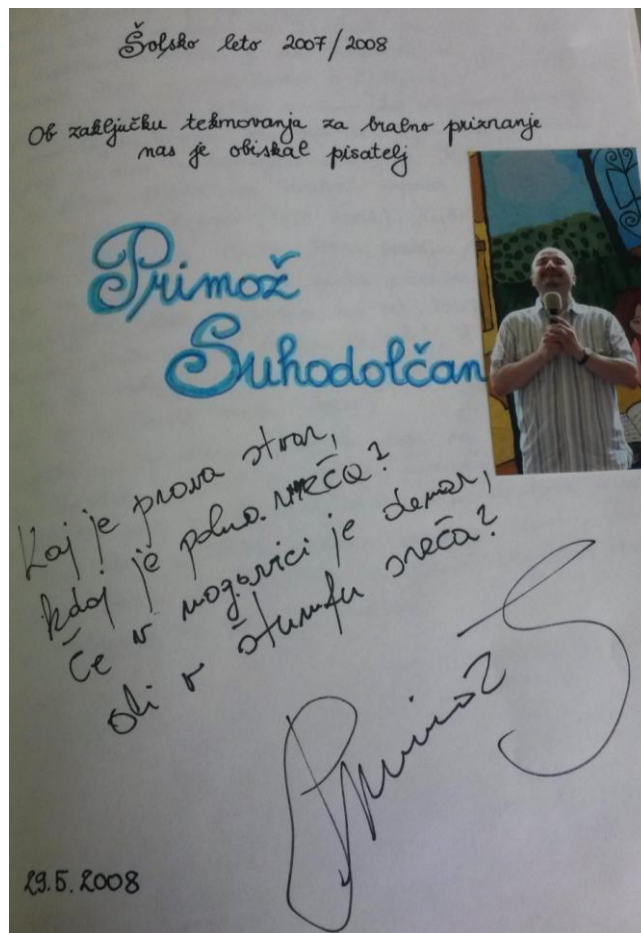
Izbor književnih del za osvojitve bralnega priznanja je na III. osnovni šoli Celje svoboden. Učenci berejo knjige, ki jih sami izberejo, primerne njihovi starosti. Na razredni stopnji se o prebranih knjigah z učenci pogovorijo njihove učiteljice slovenščine (razredničarke). O načinu, kako bodo prebrana književna dela predstavili, in o zahtevanem številu prebranih del se dogovorijo na začetku šolskega leta. Na predmetni stopnji vodi tekmovanje za bralno priznanje knjižničarka v sodelovanju s profesorici slovenščine. Tudi učenci predmetne stopnje sami izberejo književna dela, ki jih bodo prebrali, v okviru knjižnično informacijskih znanj pa se seznanijo z najprimernejšimi deli zanje.

Knjižničarka tudi organizira zaključno prireditev in vodi kroniko o bralni znački.

Tudi učenci 1. razreda so vključeni v tekmovanje za bralno priznanje, saj vse leto enkrat tedensko obišejo knjižnico, učiteljice in starši pa jim prebirajo knjige, izposojene v šolski knjižnici.

---

⁵ Povzeto po: http://www.3os-celje.si/index.php?option=com_content&view=article&id=155&Itemid=646 (dostopno 27. 12. 2014).

Slika 4: Obisk Primoža Suhodolčana ob zaključku tekmovanja za bralno priznanje

1.4.6 Domače branje

Učenci III. osnovne šole Celje od 3. razreda naprej pri pouku slovenskega jezika za domače branje vsako leto preberemo štiri knjige. Naslovi knjig so določeni, izberejo jih učitelji slovenskega jezika. Beremo dela domačih in tujih avtorjev. Prevladujejo prozna dela, beremo pa tudi pesniške zbirke in dramska besedila. Knjige beremo doma in jih po učiteljevem navodilu poglobljeno analiziramo, najpogosteje v pisni obliki. Pozornost posvetimo avtorju, vsebini dela, književnim osebam, kraju in času dogajanja, jeziku ipd. ter si na osnovi navedenega ustvarimo mnenje o delu in ga utemeljimo.

Pisni izdelek o prebranem književnem delu lahko učitelj tudi oceni.

1.4.7 Tekmovanje iz znanja slovenščine za Cankarjevo priznanje⁶

Tekmovanje za Cankarjevo priznanje organizira Zavod Republike Slovenije za šolstvo (ZRSS). Soorganizatorji šolskega, področnega in državnega tekmovanja iz slovenščine so učitelji slovenščine v osnovnih in srednjih šolah in ravnatelji osnovnih in srednjih šol.

Cilji tekmovanja so:

- širjenje in poglobljanje znanja slovenščine;
- primerjanje znanja slovenščine med učenci in dijaki;
- popularizacija slovenščine oz. spodbujanje branja leposlovja;
- spodbujanje učencev in dijakov k študiju slovenskega jezika in književnosti;
- odkrivanje za slovenščino nadarjenih učencev in dijakov;
- uvajanje mladih v samostojno raziskovalno delo in uporabo literature s področja slovenščine;
- spodbujanje druženja mladih iz različnih šol in okolij.

Tekmovanje za Cankarjevo priznanje potekala na treh ravneh: šolsko tekmovanje za bronasto Cankarjevo priznanje, področno tekmovanje za srebrno Cankarjevo priznanje in državno tekmovanje za zlato Cankarjevo priznanje. Učenci od 2. do 7. razreda tekmujejo samo na šolskem tekmovanju, učenci 8. in 9. razreda pa tudi na ostalih dveh ravneh.

1.4.8 Otroški in mladinski tisk

Na III. osnovni šoli Celje beremo tudi otroške in mladinske revije. Veliko različnega tiska lahko beremo v šolski knjižnici, nekatere pa si ob začetku šolskega leta lahko naročimo.

Na šoli za naročanje otroškega in mladinskega tiska skrbi gospa Andreja Cvelfer. Naročimo lahko revije Ciciban, Cicido, Zmajček, Pil, Pil plus, Moj planet, National Geographic, ModriJan in Pionir.

---

⁶ Pravilnik o tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo priznanje. Dostopno na: http://www.zrss.si/pdf/280614180035_pravilnik_cp_2014-koncna_verzija.pdf (dostopno 15. 12. 2014).

V šolski knjižnici pa lahko beremo naslednje otroške in mladinske revije: Ciciban, Kekec, Duhec, Prostočasnik, Pil, Pil plus, Presek, Šport mladih, Gea, Unikat, National Geographic junior, ModriJan, Moj pes in Moj planet.

1.4.9 Šolski projekt Radi beremo

Projekt Radi beremo so šolske ure branja pri vseh vzgojno-izobraževalnih predmetih. Izvajajo se trikrat letno, ko v tišini vsi učenci in učitelji eno šolsko uro beremo knjige, ki smo jih prinesli od doma ali pa si jih izposodili v knjižnici. Prva bralna ura v letošnjem šolskem letu je bila 23. 12. 2014 2. šolsko uro, tj. dan pred novoletnimi počitnicami. Od 9.10 do 9.55 smo bili, ne glede na to, ali je bila na urniku glasba, slovenščina, matematika ali angleščina, vsi zatopljeni v branje. Menim, da smo tako prijazno začeli počitnice in primerno počastili dan samostojnosti in enotnosti. Z drugo bralno uro pa smo 11. 2. 2015 počastili slovenski kulturni praznik.

1.4.10 Bralna značka za odrasle (šolski projekt Beremo skupaj)

V šolskem letu 2012/13 je na III. osnovni šoli Celje zaživel projekt Beremo skupaj. Na bralna potovanja je popeljal učitelje, starše, stare starše, sorodnike in prijatelje. Vse leto so se družili ob branju knjig ter odkrivali pester in bogat svet književne umetnosti. Branje je dejavnost, neločljivo povezana z delovanjem šole; pozitiven vzgled, ki ga starši dajo otroku z branjem, pa je velikega pomena za otrokov osebnostni razvoj.

K bralni znački se odrasli prijavijo na elektronski naslov. Njihova naloga je, da do 10. maja preberejo najmanj štiri knjige po lastni izbiri. Ob vsaki knjigi morajo napisati avtorja in naslov književnega dela, oceniti knjigo od 1 do 5 in napisati kratko vsebino prebranega dela z mnenjem, ki bo k branju spodbudilo tudi druge.

V šolskem letu 2012/13 so se odrasli bralci III. osnovne šole Celje 21. maja 2013 udeležili zaključne prireditve bralne značke za odrasle. Gostitelja prireditve sta bila knjižničarja Urška Sotler in Tadej Gregorc. Gost prireditve je bil slovenski pisatelj, dramatik, politik in učitelj

Tone Partljič. V šolskem letu 2013/14 je zaključna prireditve potekala 20. maja 2014. Bralno značko za odrasle je osvojilo 72 bralcev. Gost prireditve je bil slovenski igralec Renato Jenček.

Med šolskim letom Urška Sotler in Tadej Gregorc organizirata tudi knjižne čajanke, na katerih se bralci ob čaju in piškotih sproščeno pogovarjajo o prebranih knjigah, preberejo kakšen zanimiv odlomek ter razmišljajo in izmenjujejo mnenja o številnih vprašanih bralne kulture.

V letošnjem šolskem letu na III. osnovni šoli Celje poteka tretja sezona šolskega projekta.

1.5 Intervju z Urško Sotler, knjižničarko III. osnovne šole Celje

Se lahko predstavite in poveste o poti, ki vas je pripeljala v knjižnico III. osnovne šole Celje?

Že od nekdaj sem bila obdana s knjigami. Moja mama, učiteljica slovenščine, in oče sta velika ljubitelja knjig, kar sta prenesla tudi na svoje tri otroke. Pri nas doma smo bili obkroženi s knjigami, tudi bralo se je veliko, zato sem se odločila za študij bibliotekarstva, saj ta združuje različna strokovna področja, hkrati pa sem vedno rada obiskovala domače in tuje kraje, zato sem si poleg študija bibliotekarstva izbrala še študij geografije. Že med študijem sem občasno nadomeščala prejšnjo knjižničarko na III. OŠ Celje, zato so me kasneje povabili k sodelovanju. Ko je prejšnja knjižničarka odšla v pokoj, so me zaposlili za polni delovni čas. To je bilo leta 2004, torej sem na III. OŠ Celje zaposlena 11 let.

Katere so vaše delovne naloge?

Pri delu knjižničarja mi je všeč, da je raznolik. Knjižničar si ogleda knjige v knjigarnah, jih nabavi, obdela in izposoja uporabnikom. Opravlja tudi pedagoško delo, saj mora svetovati uporabnikom, jim ponuditi tisto, kar jim bo všeč, saj jih le tako prepriča, da še naprej berejo. Zame je to izrednega pomena in najbolj sem vesela, ko učencu, ki ne bere tako rad, predlagam knjigo, ki mu je zelo všeč, in želi še kakšno. To so majhni koraki k bralni kulturi in veselju do branja. Poleg tega v sodelovanju z učitelji pripravljam bibliopedagoške ure, pri katerih z učenci iščemo po enciklopedijah, brskamo po leposlovju, izvemo kaj več o pomembnih avtorjih, izdelamo strip, se naučimo navajati vire, izdelati plakat, PPT in seminarsko nalogo ter še mnogo več. Sem vodja »bralnih« projektov na šoli (Radi beremo, Beremo skupaj, Rastem s knjigo ...), vodim tekmovanje za bralno priznanje ter pripravim prireditve z gostom ob koncu šolskega leta, vodim bralno značko za odrasle, z gospo Aleno Munda vodiva pravljčni krožek, letos bomo pripravili tudi noč branja za učence od 6. do 9. razreda. Pa še marsikaj. Poleg knjižničarskega dela urejam tudi spletno stran in se vključujem v vse dejavnosti šole. Še najbolj so mi všeč dejavnosti s področja ustvarjalnosti, saj v prostem času veliko ustvarjam. Od letošnjega šolskega leta dalje pišem tudi šolsko kroniko.

Kako pridejo knjige v knjižnico?

Knjižničar mora spremljati novosti na knjižnem trgu. Zato vsak teden ob četrtek, ko je knjižnica zaprta za uporabnike, obiščem knjigarne, spremljam splet, da izvem, katere so novosti. Nekaj namigov dobim tudi od učencev, saj navadno v Osrednji knjižnici Celje knjige, ki so priljubljene, že imajo. Tako glede na finančne zmožnosti šole izberem knjige, ki jih bomo nabavili. Pogosto pa pobude za nabavo dajo tudi učitelji šole.

Koliko učencev je včlanjenih v knjižnico in koliko je rednih obiskovalcev?

V šolsko knjižnico so z vpisom v 1. razred včlanjeni vsi učenci naše šole. V 1. razredu si učenci z učiteljico vsak teden izposodijo knjigo, ki jim jo preberejo starši. Tako se učenci navajajo na knjižnično vzdušje, se učijo reda in odgovornosti, hkrati pa s starši razvijajo bralne navade. V naslednjih letih šolanja si učenci knjige izposojajo sami, hkrati pa v oddelku podaljšanega bivanja vsak teden pridejo v knjižnico, da si izposodijo knjige ali pa le tiho berejo 15 minut. Opažam, da je koncentracija učencev čedalje slabša in da, na žalost, tudi najdejo vse manj časa za branje doma. Skupinski obiski knjižnice so namenjeni temu, da se učenci skoncentrirajo, si izberejo knjigo in 15 minut tiho berejo. Knjižnico torej redno obiskujejo učenci od 1. do 5. razreda, od 6. razreda dalje pa takrat, ko rabijo knjigo za domače branje, čemur je šolska knjižnica v osnovi namenjena; večji izbor knjig za prostočasno branje pa ima Osrednja knjižnica Celje in zato učenci, ki več berejo ter jim šolski knjižni fond ne zadošča, berejo zlasti knjige iz ponudbe te knjižnice.

Ponosna sem, da poznam vse učence naše šole po imenu, saj že od njihovega vstopa v šolo spremljam njihov bralni razvoj do 9. razreda, ko se na tradicionalni prireditvi srečamo z zlatimi bralci, torej s tistimi, ki so brali vseh devet let šolanja.

Ali opazate, da z leti izposoja knjig upada?

Pri mlajših učencih, nekje do 4. razreda, ne opažam upada izposoje knjig, pri učencih od 6. razreda dalje pa to opažam; verjetno je razlog za to, da je Osrednja knjižnica Celje tako blizu, v njej pa imajo bogatejši knjižni fond kot mi. Je pa res, da so učenci predmetne stopnje pred leti, ko pouk ni trajal tako dolgo, preživeli več časa v knjižnici; tu so delali naloge, izdelovali

plakate, danes pa za to sploh ni časa, saj so nekateri v šoli do pol treh in še dlje, potem pa že hitijo na popoldanske interesne dejavnosti.

S katerimi dejavnostmi spodbujate učence k branju?

Vse se začne v družini. Če ima družina pozitiven odnos do branja, če so knjige dostopne otroku že od zgodnje mladosti, če starši in sorojenci berejo, če starši berejo svojemu otroku, je večja verjetnost, da bo tudi otrok vzljubil branje in knjige. Pogosto se zatakne pri učenju branja; ko učencu tehnika branja dela probleme, nerad posega po knjigah. Učenci so obkroženi s toliko drugimi, zlasti elektronskimi spodbudami, s katerimi se knjige težko kosajo. Takšno je stanje današnje družbe.

Menim, da na šoli veliko naredimo za spodbujanje bralne kulture. Veliko naredijo učiteljice, ki že od 1. razreda dalje na različne načine spodbujajo branje, tudi na ravni šole organiziramo številne projekte, ki spodbujajo branje. Pravljični krožek, obiski oddelkov podaljšanega bivanja v knjižnici, priporočilni sezname knjig, bralna značka za otroke in bralna značka za starše, letos tudi noč branja, pisanje člankov za spletno stran; vse to so dejavnosti, s katerimi spodbujamo branje in pisanje, a odločitev, če bo ta spodbuda le enkratna ali dolgotrajna, je učenčeva.

Kakšna je udeležba učencev pri osvajanju bralnega priznanja skozi leta?

V preteklosti je bila navada, da so brali od 1. do 5. razreda skoraj vsi, a to se spreminja: že v 2. razredu na primer najdemo kar nekaj učencev, ki ne berejo. Prav tisti čas je najpomembnejši za usvajanje bralne tehnike. Od 7. do 9. razreda pa bere približno le še tretjina učencev. Odkar sem na šoli, torej 11 let, se je delež učencev naše šole, ki so osvojili bralno priznanje, gibal od 65 % do 69 %. Res je, da je zadnja leta več prvošolcev, ki osvojijo bralno priznanje, saj jim berejo starši, zato pa se je delež ostalih učencev nekoliko zmanjšal, zlasti v 2. triadi, ko učenci sicer tehniko branja že obvladajo, a spet je vaje premalo. Že vrsto let se trudim, da bi bil zaključek bralnega priznanja poseben dogodek, ki bi bil nagrada za vse učence in bi jim ostal v lepem spominu. Tako je prireditve za bralno priznanje vedno skrbno pripravljena, uspeh pa je odvisen tudi od gosta. Gostili smo že vrsto znanih

slovenskih ustvarjalcev, kot so Janja Vidmar, Desa Muck, Andrej Rozman Roza, Feri Lainšček, Primož Suhodolčan, Tone Partljič in lansko leto Slavko Pregl.

Ali po vaših opazanjih berejo več dekleta ali fantje?

Lahko rečem, da bere več deklet, zlasti v 3. triadi. Značilno je, da dekleta navadno raje berejo leposlovje, fantje pa poučne knjige.

Kaj pri učencih vpliva na izbiro knjig, ki jih berejo?

Pri mlajših učenci je najpomembnejši dejavnik videz knjige, torej ilustracije, veliko pa pomenijo tudi mnenje in priporočila sošolcev. Kar je nekomu všeč, želi prebrati tudi drugi. Učenci se še vedno pogovarjajo o knjigah, kar je pohvalno. Učenci 2. triade me pogosto sprašujejo za nasvet, saj so na nekakšni prelomnici med tanjšimi knjigami in nekoliko zahtevnejšimi, ki jih včasih že z debelino odvrnejo. In posledično ne berejo več toliko. Med učenci 3. triade pa največ šteje priporočilo sošolcev. Tako so lani vsi brali knjigo Johna Greena *Krive so zvezde*, saj je eden knjigo priporočil drugemu, ta tretjemu, in tako se je dober glas širil med učenci.

Ali se po vašem mnenju knjige in filmi, posneti po knjižnih predlogah, dopolnjujejo, izključujejo oziroma so si konkurenčni?

Izključujejo se prav gotovo ne, po mojem mnenju se dopolnjujejo. Najbolj idealno je, da najprej preberemo knjigo, potem pa si ogledamo še film. Tako lahko primerjamo oboje in ugotovimo, ali je knjiga „boljša“, ali je podrobnejša, ali nam da več ali manj kot film. Če pa najprej pogledamo film in nam ta ni všeč, verjetno knjige ne bomo brali. Čeprav včasih menimo, da bo film učencem bolj všeč, saj je na elektronskem mediju, ki jim je bliže, pa so učenci, ki so lansko šolsko leto izdelali raziskovalno nalogo s to tematiko, ugotovili, da je še vedno bolj cenjena knjiga in da zgodba v knjigi pove več kot uprizoritev na filmskem platnu.

Katere knjige so trenutno najbolj izposojane?

Osnovno poslanstvo šolske knjižnice je zagotavljanje knjig za domače branje in lahko rečem, da so najbolj izposojane in brane prav knjige za domače branje. Učenci 2. triade si najpogosteje izposojajo priljubljeno zbirko Lov na pošasti, najmlajši pa knjige Primoža Suhodolčana, knjige iz zbirke Grozni Gašper, iz zbirke Mavrične vile in knjige o Petru Nosu. V izposoji knjig za bralno priznanje prevladujejo dela tujih avtorjev, tako pri najmlajših kot pri starejših učencih. Pri domačem branju pa na seznamu prevladujejo dela slovenskih avtorjev. Izjema pri učencih 1. triade je Primož Suhodolčan, ki je najbolj priljubljen slovenski avtor med učenci naše šole.

Ali opazate, da učenci določene starosti iz generacije v generacijo posegajo po enakih knjigah?

Seveda, to je nekoliko pogojeno tudi s knjižnim fondom, ki ga imamo in ni tako obsežen kot na primer tisti v Osrednji knjižnici Celje. Tako vsi učenci 2. razreda kmalu odkrijejo zbirke Pozor, pravljice, Anica, Mavrične vile in Grozni Gašper. Tudi klasične pravljice učenci vsake generacije radi prebirajo. Pa Mačka Murija in pravljice Svetlane Makarovič, izjemne pravljicarke. Pri starejših učencih del, po katerih bi poseglo več generacij, ni, saj izhajajo vedno nove knjige, zlasti prevedene, starejši učenci pa tudi vse pogosteje posegajo po knjigah za odrasle. Harry Potter pa vseeno postaja klasika, saj tiste, ki imajo radi skrivnostne knjige, polne pustolovščin, vedno znova navdušuje.

Ali imate podatek, katere knjige so bila v letu 2014 največkrat izposojene? Ali je mogoče sestaviti seznam desetih najbolj izposojanih knjig in desetih najbolj izposojanih avtorjev?

V letu 2014 je bila najbolj izposojana knjiga *Veliki bum bum čigum* Primoža Suhodolčana, učenci so si jo izposodili 29-krat. Med prvimi desetimi je kar 6 knjig Primoža Suhodolčana, knjiga priljubljenih stripov belgijskega avtorja Hergeja (*Zaklad Rackhama Rdečega*, 19 izposoj) ter strip o Garfieldu (17 izposoj). Med prvimi desetimi je še knjiga za domače branje *Županova Micka* (16 izposoj) ter slovenska klasika *Maček Muri* Kajetana Koviča (16 izposoj).

Avtor, ki so ga učenci v letu 2014 največ brali, je Primož Suhodolčan. Sledijo Hergé, avtor *Tintina*, Jim Davis, avtor *Garfielda*, Dav Pilkey, avtor *Kapitana Gatnika*, in avtorica *Groznega Gašperja* Francesca Simon.

Že nekaj let poteka na šoli tudi bralna značka za odrasle. Nam lahko poveste kaj več o njej?

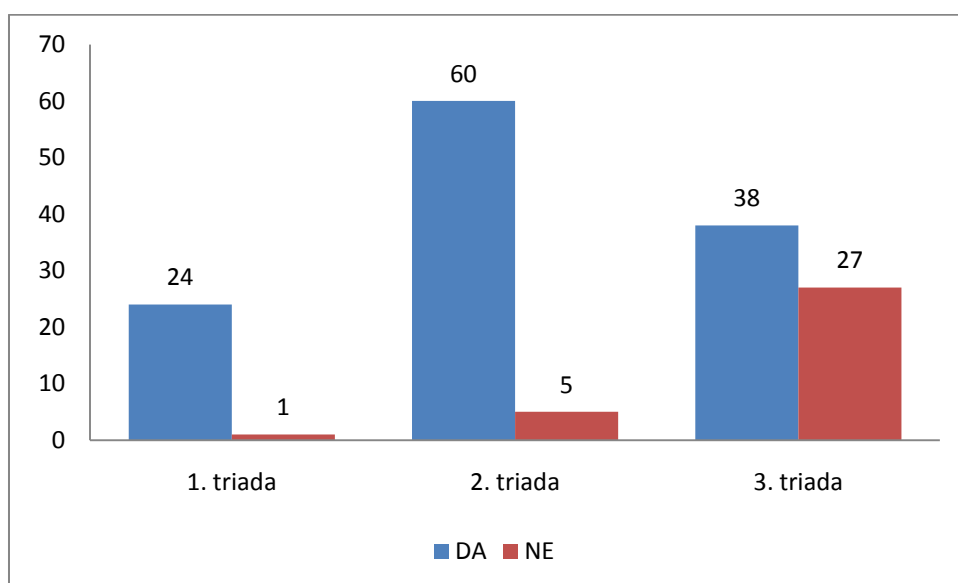
Bralna značka za odrasle, ki letos poteka že tretje leto, združuje starše, stare starše, učitelje, prijatelje in znance, ki radi berejo. Odrasli bralci po elektronski pošti pošiljajo priporočila za branje, jaz pa jih zbiram, urejam ter izdam pred vsakimi počitnicami katalog bralnih priporočil. V treh letih se je nabralo že veliko priporočil, tako da vsak, ki še razmišlja, ali bi se nam pridružil, gotovo najde kaj za branje. Potrebno se je malo potruditi in poslati svoje priporočilo. Lahko je kratko ali daljše, ni pomembno. V preteklem šolskem letu je bralno značko osvojilo 72 odraslih, letos pa računamo še na višje število. Večkrat se srečujemo na knjižnih čajankah, na koncu pa pripravimo prireditev (po zgledu tiste za otroke), na katero povabimo vse bralce in gosta. Lepo je videti, da si starši vzamejo čas, da berejo in nam posredujejo svoja priporočila. Želim si, da bi se še bolj zavedali, kakšen zgled so s tem svojemu otroku, zato v prihodnosti pričakujem še več staršev učencev 1. razreda.

Najlepša hvala za pogovor. Nam želite na koncu še kaj povedati?

Knjige so naočniki, s katerimi opazujemo svet. Toliko modrosti vsebujejo. Ne pravim, da bi morali biti vsi učenci „knjigožeri“. A veliko pridobimo, če si vzamemo čas in preberemo knjigo; vse, česar nam sodobne elektronske naprave ne morejo dati. Bralna kultura današnje mladine ni na zavirljivi ravni, a verjamem, da imajo globoko v sebi otroci še vedno radi knjige in branje. Le druge vrste dejavnosti jim preveč zapolnjujejo prosti čas. Zato pa se trudimo, da na šoli poteka čim več dejavnosti, povezanih z branjem. Le tako lahko rečemo, da naredimo vse, da bi ohranjali bralno kulturno na nivoju, od vsakega posameznika pa je potem odvisno, kako se bo odločil: brati ali ne brati. Vseeno upam, da se bomo še dolgo srečevali in družili s knjigami in s pisatelji, da nam bo skupaj lepo, knjižnica pa bo še naprej ostala prostor, v katerem je dobrodošel vsak.

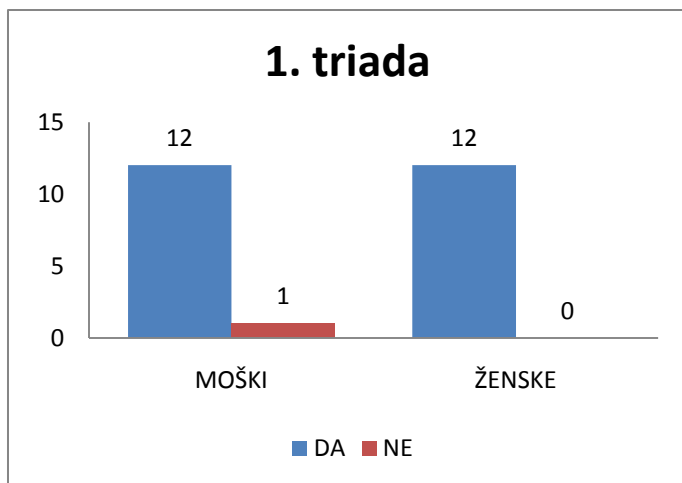
2 REZULTATI

Da bi ugotovila, ali učenci III. osnovne šole Celje radi berejo, ali več časa preživijo ob knjigah kot ob drugih elektronskih medijih, ali berejo knjige po lastnem izboru ali samo tiste, ki so predpisane za domače branje, in ali so včlanjeni v Osrednjo knjižnico Celje, sem izdelala anketni vprašalnik in ga razdelila 155 anketirancem, in sicer 25 učencem 3. razreda, 65 učencem 2. triade in 65 učencem 3. triade. Rezultate ankete sem grafično prikazala.

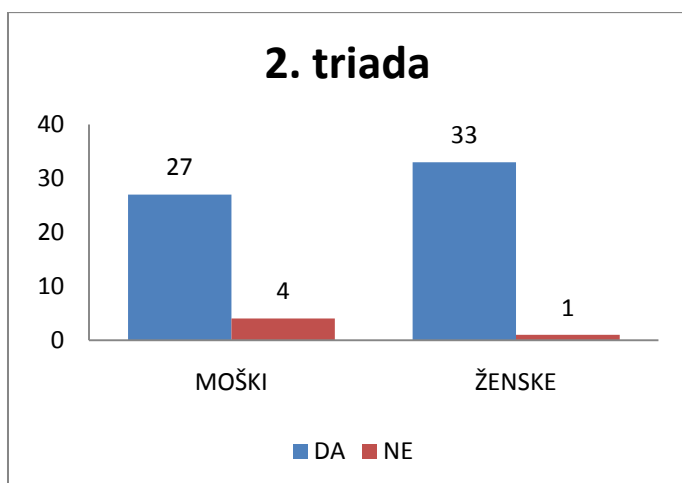

Grafikon 1: Ali rad/-a bereš?

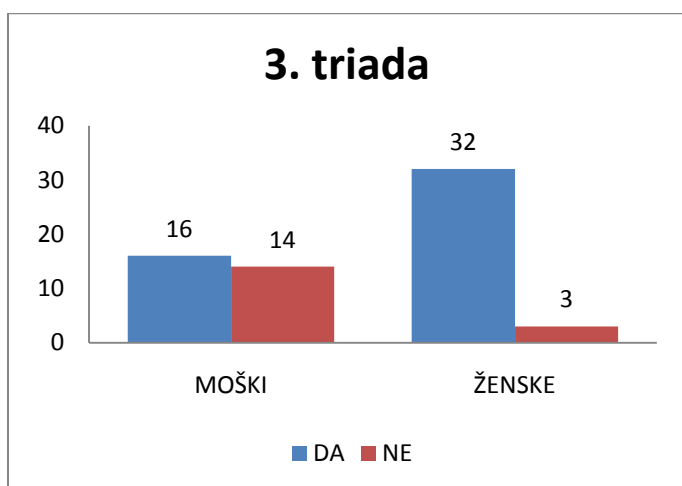
Zanimalo me je, ali učenci III. osnovne šole Celje radi berejo. Na podlagi odgovorov na 1. anketno vprašanje sem dobljene podatke grafično prikazala v primerjalnem grafikonu, v katerem sem primerjala odgovore učencev 1., 2. in 3. triade. Večina anketirancev, kar 79 %, rado bere. Ko razdelimo učence po triadah, ugotovimo, da je v 1. triadi največji delež učencev, kar 96 %, ki radi berejo. V 2. triadi ta delež rahlo upade in se zmanjša na 92 %. Med učenci 3. triade pa je najmanj takih (58 %), ki radi berejo.

Grafikon 2: *Ali rad/-a bereš?* (1. triada)

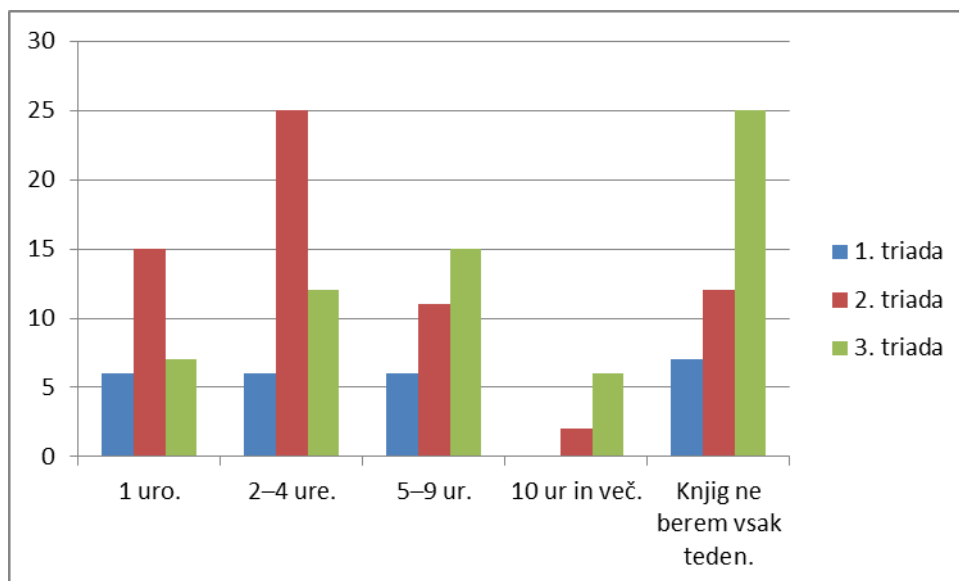

Grafikon 3: *Ali rad/-a bereš?* (2. triada)

Grafikon 4: *Ali rad/-a bereš?* (3. triada)

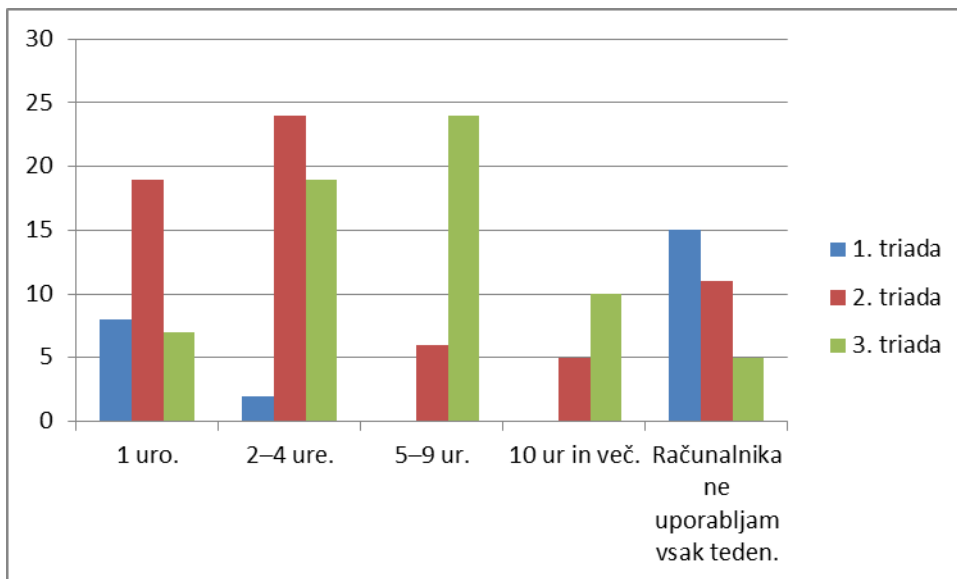
Zanimalo me je, ali na III. osnovni šoli Celje raje berejo dekleta ali fantje in kako se to razmerje spreminja s starostjo učencev. V 1. triadi so vse anketirane deklice odgovorile, da rade berejo. V 2. triadi rado bere 97 % deklet, v 3. triadi pa 91 % deklet. Fantov, ki radi berejo, je v 1. triadi 92 %, v 2. triadi 87 % in v 3. triadi le še 53 %. Na podlagi rezultatov ankete sem ugotovila, da jih od skupno 81 anketiranih deklet kar 77 rado bere, od skupno 74 anketiranih fantov pa je takih 55. To pomeni, da rado bere 95 % anketiranih deklet in 74 % anketiranih fantov.

Grafikon 5: Koliko ur na teden bereš knjige?

Zanimalo me je, koliko ur tedensko učenci III. osnovne šole Celje berejo knjige. Na podlagi odgovorov na 2. anketno vprašanje sem prišla do naslednjih ugotovitev: 5 % učencev bere knjige 10 ur in več na teden, 21 % učencev bere knjige od 5 do 9 ur na teden, 28 % jih bere tedensko od 2 do 4 ure, 18 % učencev bere knjige 1 uro na teden, 28 % vseh vprašanih pa knjig ne bere vsak teden.

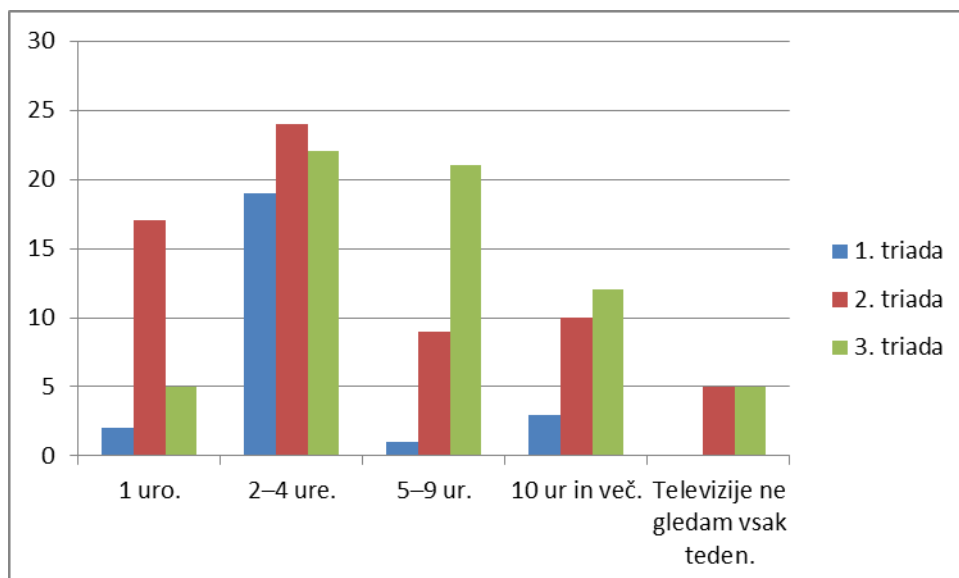
72 % anketiranih učencev 1. triade bere knjige od 1 do 9 ur tedensko, 28 % učencev 1. triade pa knjig sploh ne bere vsak teden. Največ učencev 2. triade bere knjige od 2 do 4 ure tedensko (45 %), 18 % anketiranih učencev 2. triade pa knjig ne bere vsak teden. Kar 45 % učencev 3. triade knjig ne bere vsak teden, med tistimi, ki jih berejo, pa jih 23 % bere od 5 do 9 ur tedensko.

Grafikon 6: Koliko ur na teden uporabljaš računalnik?

Učence III. osnovne šole Celje sem v 3. anketnem vprašanju vprašala, koliko ur tedensko uporabljajo računalnik. 23 % vseh vprašanih učencev je odgovorilo, da uporabljajo računalnik 1 uro tedensko, 27 % jih uporablja računalnik od 2 do 4 ure tedensko, 19 % jih uporablja računalnik od 5 do 9 ur tedensko, najmanj vseh anketiranih učencev (10 %) pa tedensko uporablja računalnik 10 ur in več. 21 % anketiranih računalnika ne uporablja vsak teden.

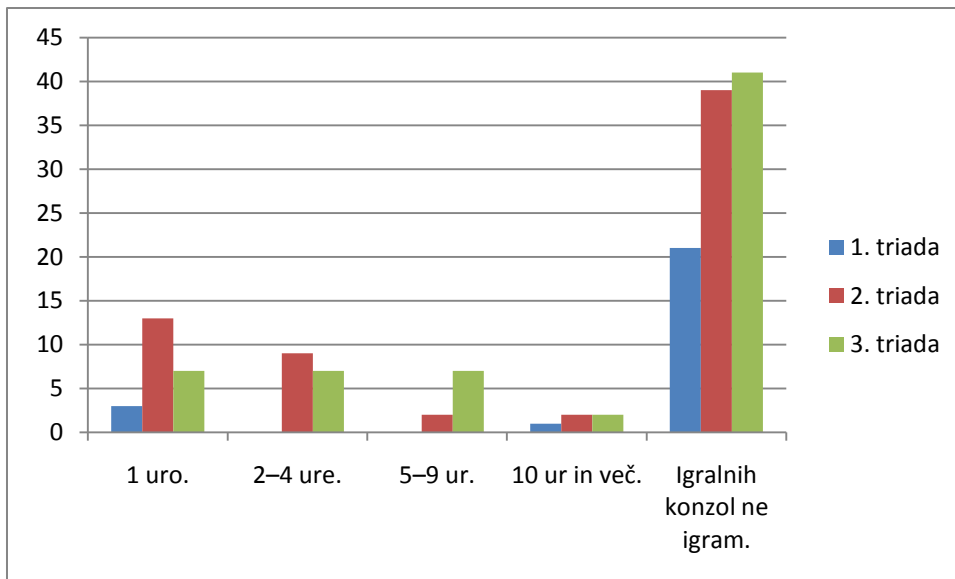
V 1. triadi uporablja računalnik 1 uro na teden 32 % vprašanih učencev, 8 % učencev uporablja računalnik od 2 do 4 ure tedensko, 60 % učencev 1. triade pa računalnika ne uporablja vsak teden. V 2. triadi uporablja računalnik 1 uro tedensko 29 % učencev, 37 % učencev uporablja računalnik od 2 do 4 ure tedensko, 9 % učencev od 5 do 9 ur tedensko, takih, ki uporabljajo računalnik 10 ur in več na teden, pa je 8 % anketirancev. 17 % učencev 2. triade računalnika ne uporablja vsak teden. V 3. triadi uporablja računalnik 1 uro na teden 11 % učencev, 29 % učencev uporablja računalnik od 2 do 4 ure na teden, 37 % učencev od 5 do 9 ur tedensko in 15 % učencev 10 ur in več na teden. 8 % učencev 3. triade računalnika ne uporablja vsak teden.

Grafikon 7: Koliko ur na teden gledaš televizijo?

Zanimalo me je, koliko ur na teden učenci III. osnovne šole Celje gledajo televizijo. Podatke sem zbrala z odgovori na 4. anketno vprašanje. 15 % vseh učencev gleda televizijo 1 uro na teden, 42 % učencev gleda televizijo od 2 do 4 ure tedensko, 20 % učencev od 5 do 9 ur tedensko, 16 % učencev pa gleda televizijo 10 ur in več na teden. 6 % učencev je odgovorilo, da televizije ne gleda vsak teden.

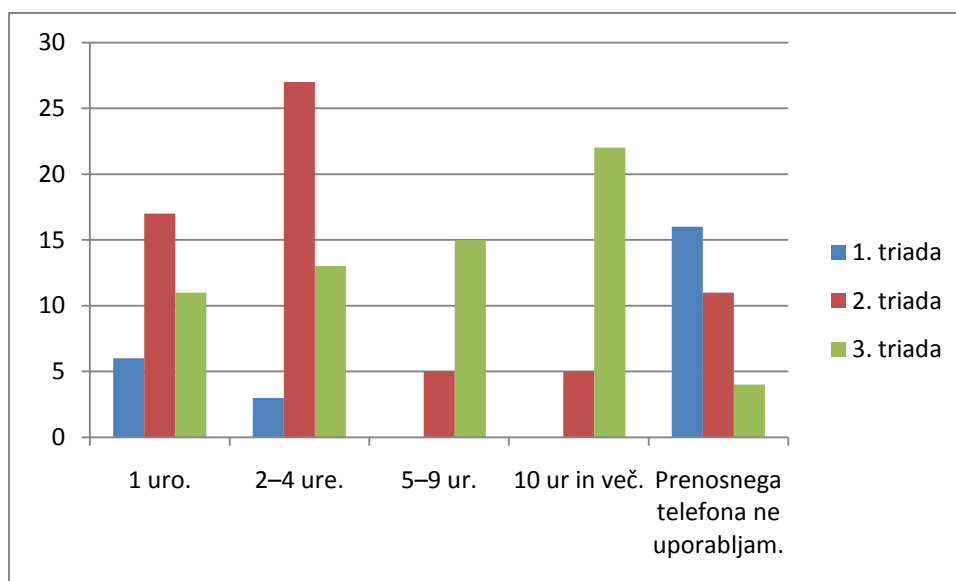
V 1. triadi gleda televizijo 8 % učencev 1 uro na teden, 76 % učencev od 2 do 4 ure na teden, 4 % učencev od 5 do 9 ur tedensko, 12 % učencev 1. triade pa tedensko gleda televizijo 10 ur in več. Takih, ki televizije ne gledajo vsak teden, med anketiranimi učenci 1. triade ni. V 2. triadi 26 % anketirancev gleda televizijo 1 uro na teden, 37 % učencev od 2 do 4 ure na teden, 14 % učencev od 5 do 9 ur tedensko, 15 % učencev pa 10 ur in več na teden. Takih, ki televizije ne gledajo vsak teden, je med anketiranimi učenci 2. triade 8 %. V 3. triadi 8 % učencev gleda televizijo 1 uro na teden, 34 % učencev od 2 do 4 ure na teden, 32 % učencev od 5 do 9 ur tedensko, 18 % učencev pa gleda televizijo 10 ur in več na teden. Takih, ki televizije ne gledajo vsak teden, je med učenci 3. triade 8 %.

Grafikon 8: Koliko ur na teden igraš igralne konzole?

Zanimalo me je, koliko ur na teden učenci III. osnovne šole Celje igrajo igralne konzole. Podatke sem zbrala z odgovori na 5. anketno vprašanje. 15 % anketiranih igra igralne konzole 1 uro na teden, 10 % učencev od 2 do 4 ure tedensko, 6 % anketiranih od 5 do 9 ur na teden, 3 % učencev pa 10 ur in več. 66 % anketirancev je odgovorilo, da igralnih konzol ne igra.

12 % učencev 1. triade igra igralne konzole 1 uro na teden, 4 % učencev jih igrajo 10 ur in več na teden. Učencev 1. triade, ki igralnih konzol ne igrajo, je 84 %. V 2. triadi igra igralne konzole 20 % učencev 1 uro na teden, 14 % učencev od 2 do 4 ure na teden, 3 % učencev od 5 do 9 ur tedensko, 3 % učencev pa 10 ur in več na teden. Anketiranih, ki igralnih konzol ne igrajo, je v 2. triadi 60 %. V 3. triadi igra igralne konzole 11 % anketirancev 1 uro na teden, 11 % učencev od 2 do 4 ure na teden, prav tako 11 % učencev od 5 do 9 ur tedensko, 4 % učencev pa igrajo igralne konzole 10 ur in več na teden. Delež tistih, ki igralnih konzol ne igrajo, je med učenci 3. triade 63 %.

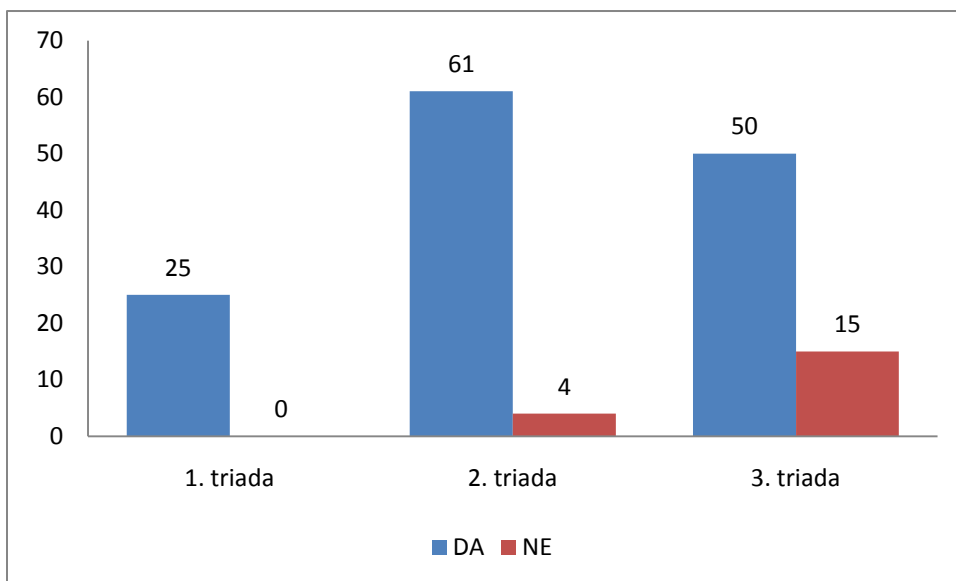

Grafikon 9: Koliko ur na teden uporabljaš prenosni telefon?

Učence III. osnovne šole Celje sem v 6. anketnem vprašanju vprašala, koliko ur tedensko uporabljajo prenosni telefon. 22 % anketiranih je odgovorilo, da uporablja prenosni telefon 1 uro tedensko, 28 % ga uporablja od 2 do 4 ure tedensko, 13 % od 5 do 9 ur tedensko, 17 % anketiranih učencev pa 10 ur in več tedensko. 20 % vprašanih učencev prenosnega telefona ne uporablja.

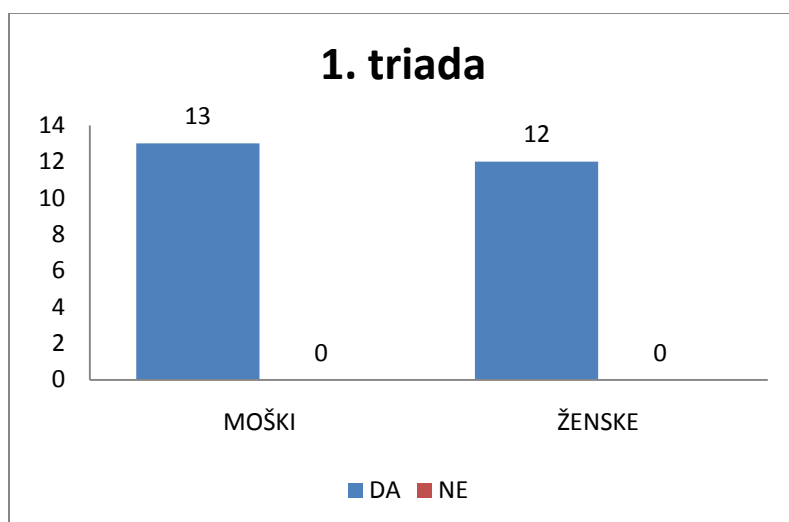
V 1. triadi uporablja prenosni telefon 1 uro tedensko 24 % vprašanih učencev, 12 % ga uporablja od 2 do 4 ure tedensko, 64 % učencev 1. triade pa prenosnega telefona ne uporablja. V 2. triadi uporablja prenosni telefon 1 uro tedensko 26 % vprašanih, 41 % učencev ga uporablja od 2 do 4 ure tedensko, 8 % učencev od 5 do 9 ur tedensko, učencev, ki uporabljajo prenosni telefon 10 ur in več tedensko, pa je v 2. triadi 8 %. 17 % učencev 2. triade prenosnega telefona ne uporablja. V 3. triadi 17 % učencev uporablja prenosni telefon 1 uro tedensko, 20 % učencev uporablja prenosni telefon od 2 do 4 ure tedensko, 23 % učencev od 5 do 9 ur tedensko in 34 % anketiranih 10 ur in več na teden. 6 % učencev 3. triade prenosnega telefona ne uporablja.

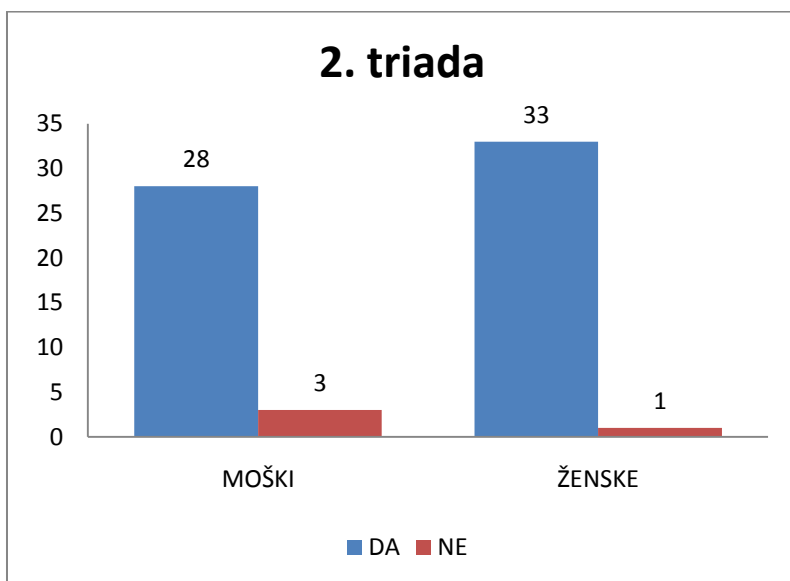

Grafikon 10: Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo?

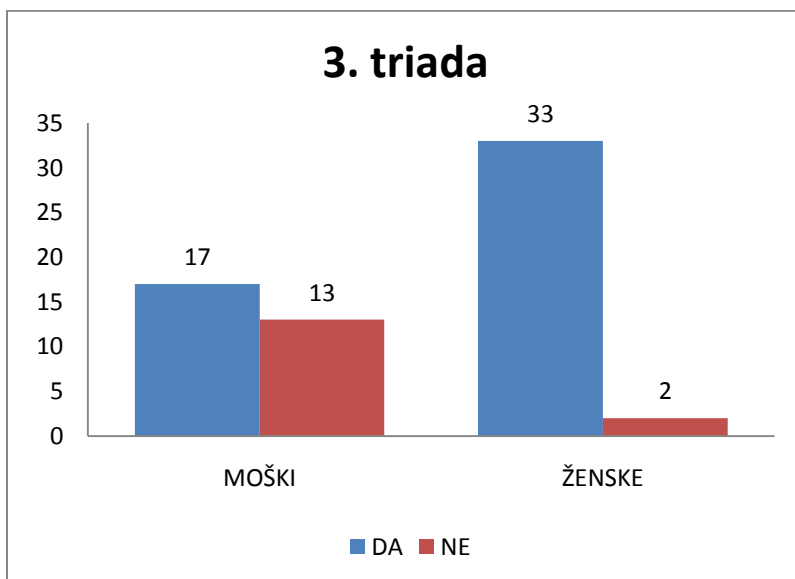
S 7. anketnim vprašanjem sem želela ugotoviti, ali učenci III. osnovne šole Celje berejo tudi tiste knjige, ki niso obvezno šolsko branje. Večina anketiranih, kar 88 %, bere tudi knjige, ki niso obvezno šolsko branje. Knjige po lastni izbiri berejo kar vsi učenci 1. triade, 94 % učencev 2. triade in 77 % učencev 3. triade.

Grafikon 11: Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo? (1. triada)

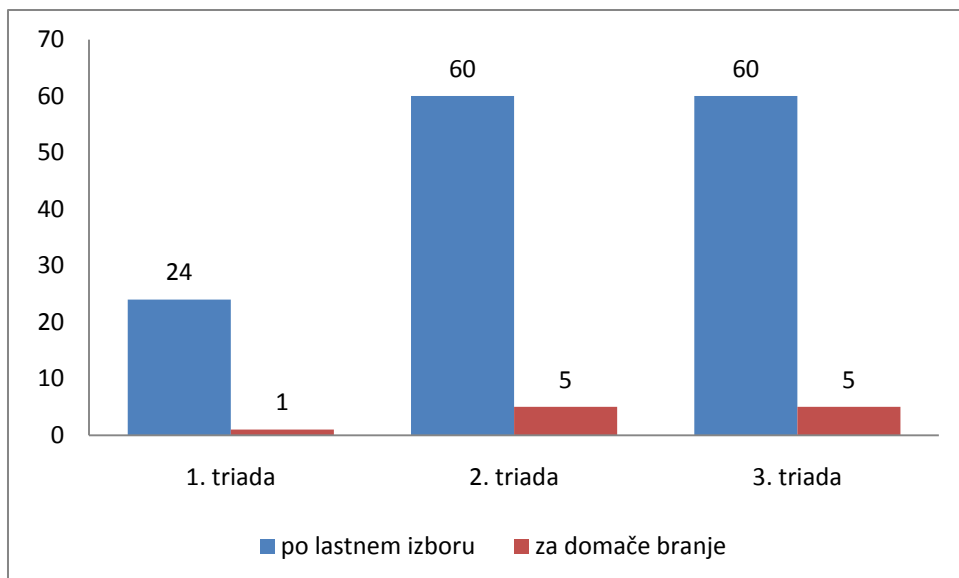

Grafikon 12: Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo? (2. triada)

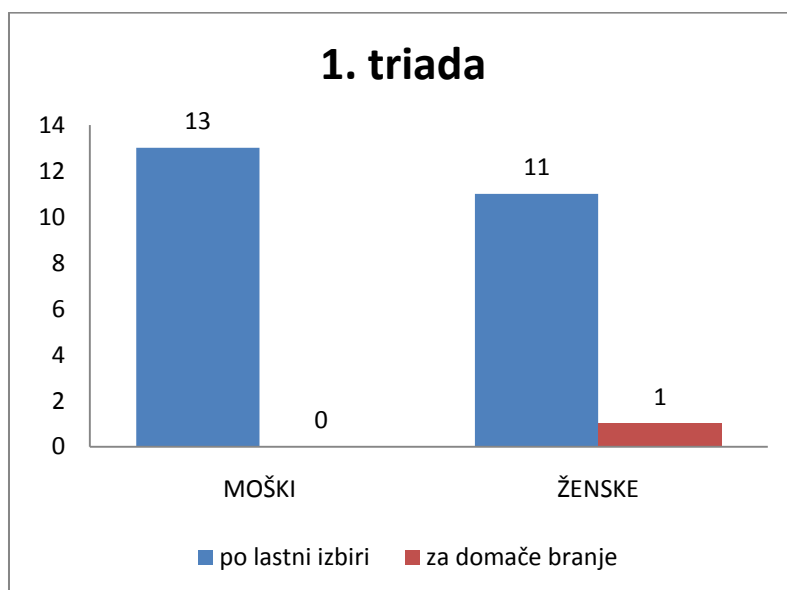
Grafikon 13: Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo? (3. triada)

Zanimalo me je, ali so razlike med dekletimi in fanti glede branja knjig, ki niso obvezno šolsko branje, ter ali se z odraščanjem krepi želja po branju. Ugotovila sem, da 96 % vprašanih deklet bere tudi knjige, ki niso obvezno šolsko branje, medtem ko je takih fantov 78 %. V 1. triadi vsi učenci berejo tudi knjige, ki niso obvezno šolsko branje, v 2. triadi je takšnih deklet 97 %, fantov pa 90 %, v 3. triadi pa je takšnih 94 % deklet in le še 57 % fantov.

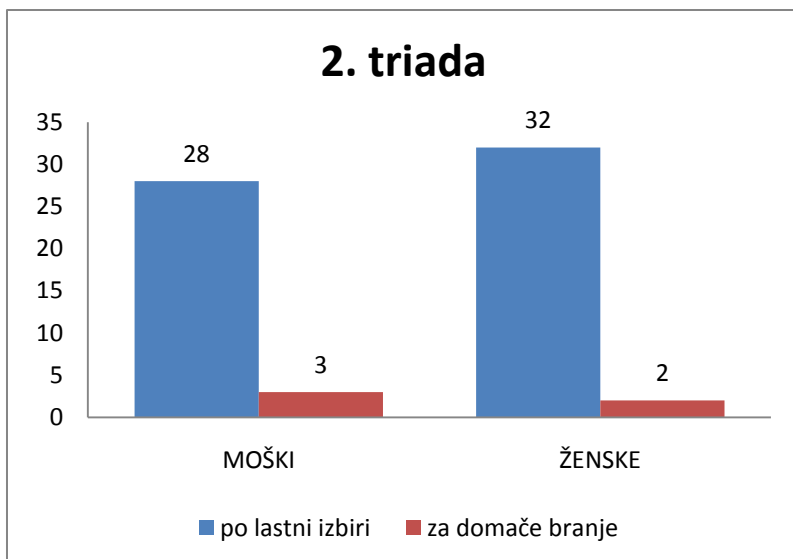

Grafikon 14: Katere knjige raje bereš?

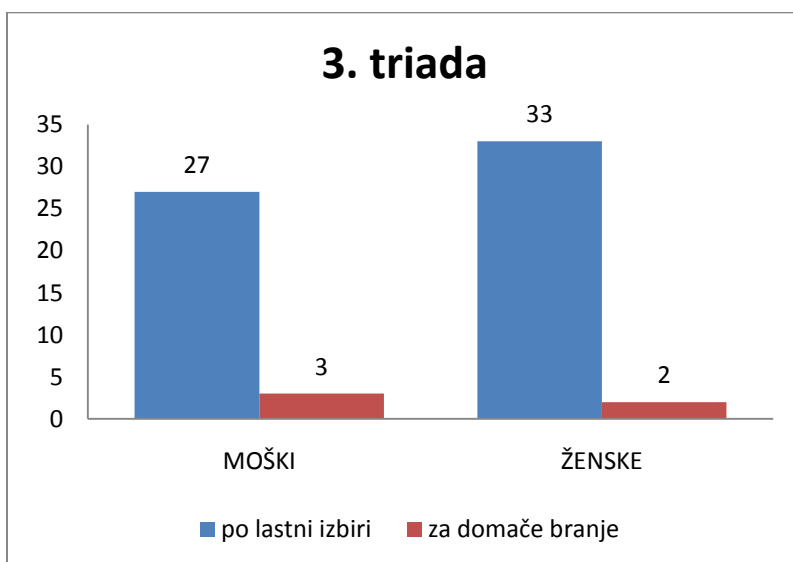
Ker sem želela ugotoviti, ali učenci III. osnovne šole Celje raje berejo knjige za domače branje ali knjige po lastnem izboru, sem na podlagi odgovorov na 8. anketno vprašanje prišla do naslednjih rezultatov, prikazanih v grafikonu. Knjige po lastnem izboru raje bere kar 93 % vseh anketiranih učencev. Ko pa razdelimo učence po triadah, ugotovimo, da knjige po lastnem izboru raje bere 96 % anketiranih učencev 1. triade, 92 % učencev 2. triade in prav tako 92 % učencev 3. triade.

Grafikon 15: Katere knjige raje bereš? (1. triada)

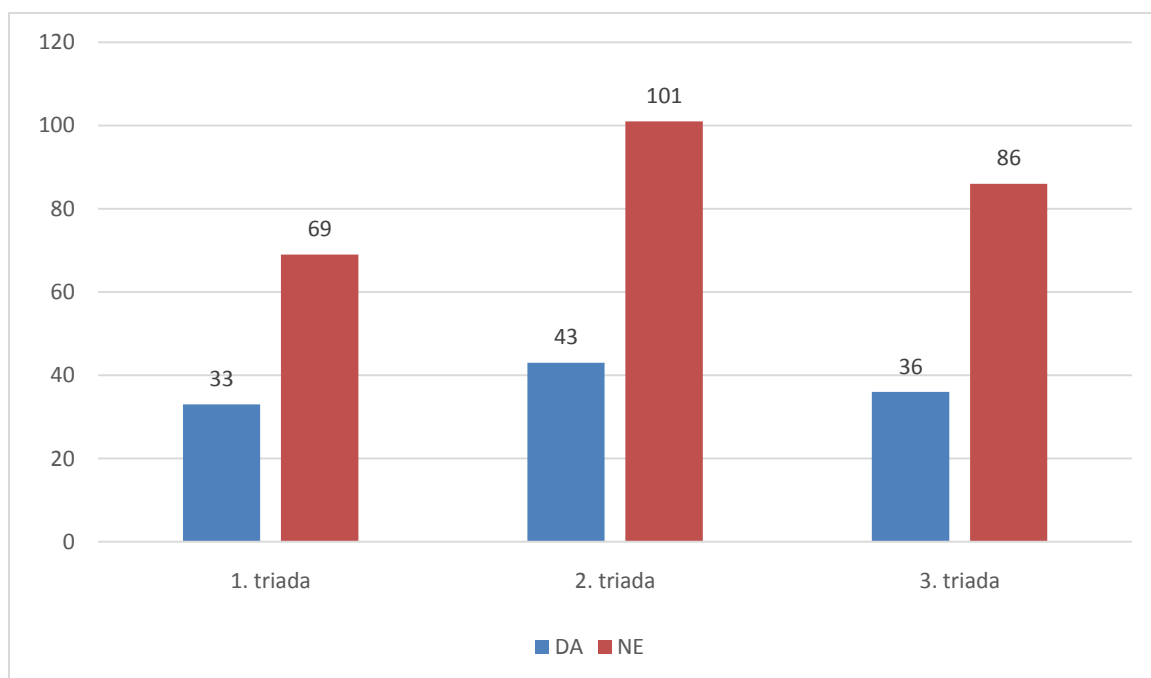

Grafikon 16: Katere knjige raje bereš? (2. triada)

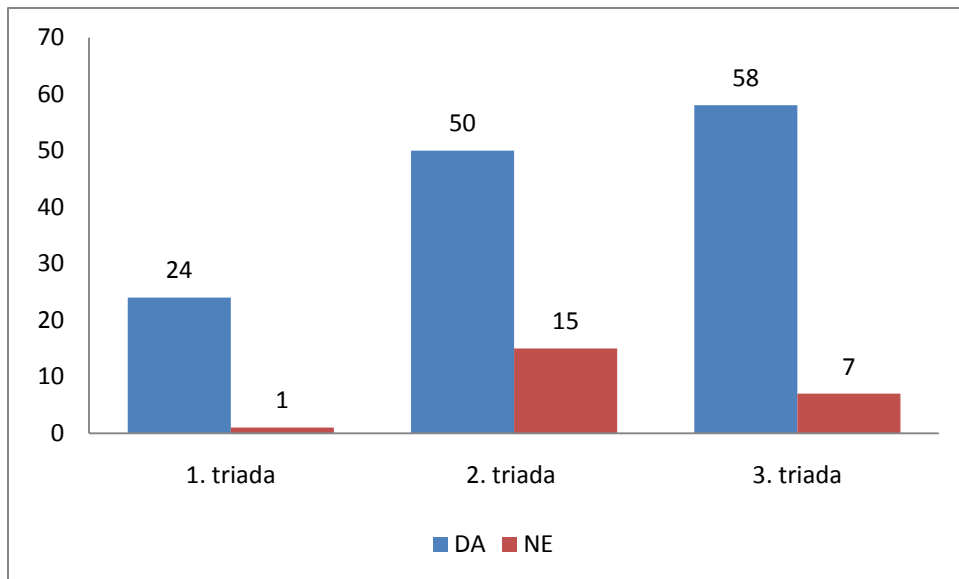
Grafikon 17: Katere knjige raje bereš? (3. triada)

Zanimalo me je, koliko deklet in koliko fantov raje bere knjige za domače branje kot knjige po lastnem izboru. Hotela sem tudi izvedeti, ali po lastnem izboru raje berejo mlajši ali starejši učenci. Odgovori učencev so bili naslednji: 6 % vseh deklet in 8 % vseh fantov raje bere knjige za domače branje kot knjige po lastnem izboru. V 1. triadi po lastnem izboru raje bere 91 % deklic, v 2. triadi 94 % deklet in v 3. triadi 97 %. Vsi dečki 1. triade raje berejo po lastni izbiri, v 2. in 3. triadi pa je takih fantov 90 %.

Grafikon 18: Število tekmovalcev za Cankarjevo priznanje v šolskem letu 2014/15

Ker je tekmovanje iz slovenščine za Cankarjevo priznanje tesno povezano z branjem, me je zanimalo, koliko učencev III. osnovne šole Celje se je v šolskem letu 2014/15 udeležilo tega tekmovanja. Podatke o številu tekmovalcev sem dobila od organizatorice šolskega tekmovanja. Letos se je tekmovanja za Cankarjevo priznanje udeležilo 30 % učencev od 2. do 9. razreda, in sicer 32 % učencev 1. triade (2. in 3. razred), 30 % učencev 2. triade in 30 % učencev 3. triade.

Grafikon 19: Ali si včlanjen/-a v Osrednjo knjižnico Celje?

Zanimalo me je, ali so učenci III. osnovne šole Celje poleg šolske knjižnice včlanjeni še v katero drugo. Glede na to, da večina učencev te šole živi v Celju, sem predvidevala, da so včlanjeni v Osrednjo knjižnico Celje. Večina vprašanih, kar 85 %, je včlanjena v Osrednjo knjižnico Celje, in sicer 96 % učencev 1. triade, 77 % 2. triade in 89 % učencev 3. triade.

3 RAZPRAVA

Hipoteza 1:

Na III. osnovni šoli Celje je veliko dejavnosti, ki spodbujajo bralno kulturo.

Kot osmošolka poznam in se udeležujem številnih dejavnosti, povezanih z bralno kulturo. O njih sem se pogovorila tudi s posameznimi učitelji (mentorji dejavnosti) in intervjuvala šolsko knjižničarko. Dejavnosti, ki spodbujajo branje, sem predstavila v teoretičnem delu raziskovalne naloge in ugotovila, da jih je veliko, zato lahko hipotezo 1 **potrdim**.

Hipoteza 2:

Veselje do branja z leti ne upada; med učenci 1. triade in 3. triade III. osnovne šole Celje v tem ni bistvenih razlik.

Hipotezo 2 sem preverila s 1. anketnim vprašanjem. Ugotovila sem, da je v 1. triadi 96 % učencev, ki radi berejo, v 3. triadi pa je takih le še 58 %. Veselje do branja pri starejših učencih upade, zato sem to hipotezo **ovrgla**.

Iz odgovorov na 1. anketno vprašanje sem tudi ugotovila, da je delež deklet, ki rade berejo, v vseh triadah velik (nad 90 %), medtem ko se delež fantov, ki radi berejo, v 3. triadi občutno zmanjša (53 %).

Hipoteza 3:

Učenci III. osnovne šole Celje preživijo več časa ob računalniku, pred televizijo, na igralnih konzolah in s prenosnimi telefoni kot ob knjigah.

Hipotezo 3 sem preverila z 2., s 3., 4., 5. in s 6. vprašanjem anketnega vprašalnika. Od 155 anketiranih učencev jih 28, kar predstavlja le 18 % anketiranih, porabi več časa za branje knjig kot za uporabo sodobnih elektronskih naprav, zato lahko hipotezo **potrdim**.

Hipoteza 4:

Učenci III. osnovne šole Celje v prostem času raje berejo književna dela, ki niso določena za obvezno domače branje.

Hipotezo 4 sem preverila z 8. vprašanjem anketnega vprašalnika. Knjige po lastnem izboru raje bere kar 93 % anketiranih učencev, zato lahko hipotezo **potrdim**.

Hipoteza 5:

Več kot 50 % učencev III. osnovne šole Celje je včlanjenih v Osrednjo knjižnico Celje.

Hipotezo 5 sem preverila z 9. vprašanjem anketnega vprašalnika in ugotovila, da je 85 % učencev III. osnovne šole Celje včlanjenih v Osrednjo knjižnico Celje, zato lahko hipotezo **potrdim**.

4 SKLEPI

Za raziskovalno nalogo o bralni kulturi učencev III. osnovne šole Celje sem se odločila iz radovednosti. Kot ljubiteljico branja me je zanimalo, ali tudi moji sošolci in ostali učenci naše šole radi berejo knjige ter katere knjige jih bolj privlačijo; ali knjige za obvezno branje ali tiste, ki si jih sami izberejo v šolski knjižnici in v Osrednji knjižnici Celje. Ker naša šola z mnogimi dejavnostmi spodbuja branje knjig, me je zanimalo tudi, ali je prizadevanje učiteljev in šolske knjižničarke dovolj, da bodo učenci naše šole postali in ostali dobri bralci. Želela pa sem tudi izvedeti, ali se branje knjig po priljubljenosti še lahko kosa s sodobnimi elektronskimi napravami.

Odgovori na anketna vprašanja so razkrili, da učenci sicer radi berejo, a se predvsem med fanti v 3. triadi zanimanje za branje knjig zmanjša, poveča pa se odstotek tistih, ki več časa preživijo ob računalniku, s prenosnimi telefoni in pred televizijo. To sicer težko razumem, ker rada berem in ker vem, da nas knjige vzgajajo in so vir znanja.

Vesela sem podatka, da je večina učencev III. osnovne šole Celje vpisana v Osrednjo knjižnico Celje, kar potrjuje tudi dejstvo, da učenci raje berejo knjige po lastnem izboru kot tiste za domače branje. Šolska knjižnica pa mora pri nabavi leposlovnega gradiva dati prednost knjigam za domače branje in bralno priznanje.

Raziskava je pokazala, da kljub velikemu delu, ki ga opravljajo učitelji in knjižničarji, to ni dovolj. Potrebne so tudi spodbude in zgledi v družini. Raziskava me je spodbudila k razmišljanju, kaj storiti, da bi branje vzljubili tudi učenci, ki ne berejo radi, teh pa je več v 3. triadi. Menim, da bi starejše učence lahko motivirali tako, da bi jim v branje ponudili knjige, katerih vsebina bi jih bolj pritegnila. Ker v obdobju, ko prestopamo mejo, ki loči otroka od mladostnika, postajamo samostojnejši in želimo uveljaviti svoje mnenje, bi bilo mogoče smiselno, da bi učenci, ki ne berejo radi, imeli možnost povedati, zakaj ne. Ko bi izvedeli razloge, bi verjetno lažje našli ustrezne rešitve za prihodnje generacije.

Ugotovila sem tudi, da učenci III. osnovne šole Celje raje berejo knjige po lastni izbiri kakor pa knjige za domače branje. Menim, da bi dvignili priljubljenost domačega branja, če bi učitelji razširili seznam književnih del, s katerega bi si učenci sami izbrali, kaj bodo prebrali.

Raziskava je pokazala tudi, da učenci III. osnovne šole Celje dosti časa preživijo ob sodobnih elektronskih medijih. Računalniška pismenost je danes sicer nujna, prav tako je nemogoče pričakovati, da učenci ne bodo imeli prenosnih telefonov. Menim pa, da bi morali učence in starše osveščati tudi o škodljivosti pretirane uporabe sodobnih elektronskih medijev in naprav. Morda bi lahko, podobno kot poznamo dan brez avtomobila in dan brez cigarete, določili tudi dan brez mobilnega telefona in dan brez računalnika.

V raziskovalni nalogi sem se omejila samo na zastavljene hipoteze. Zanimivo bi bilo tudi raziskati, zakaj dekleta raje berejo kot fantje in kako bralne navade vplivajo na učni uspeh. Kot sem že zapisala, je bralna kultura širok pojem. Rezultati takšne raziskave bi ta pojem dodatno osvetlili.

5 VIRI IN LITERATURA

Bibliotekarski terminološki slovar [Elektronski vir]. Ur. Ivan Kanič. Kamnik: Amebis; Ljubljana, 2011.

Meta Grosman: *Zagovor branja: Bralec in književnost v 21. stoletju*. Ljubljana: Sophia, 2004.

Gregor Kocijan, Martin Žnideršič: *Knjige in bralci II*. Ljubljana: Raziskovalni center za samoupravljanje pri RS ZSS, 1980.

Manca Perko: Kratka zgodovina bralne značke. V: *Bralna značka v tretjem tisočletju: zbornik ob 40-letnici bralne značke*. Ljubljana: Rokus, 2000, 37–56.

Pravilnik o tekmovanju iz slovenščine za Cankarjevo priznanje. Dostopno na: http://www.zrss.si/pdf/280614180035_pravilnik_cp_2014-_koncna_verzija.pdf (15. 12. 2014).

Seznam najpogosteje izposojenih knjig v vseh slovenskih knjižnicah januarja 2015. Dostopno na: http://home.izum.si/cobiss/top_gradivo/ (27. 2. 2015).

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: DZS, 1994.

Spletna stran III. osnovne šole Celje. Dostopno na: <http://www.3os-celje.si/> (27. 12. 2014).

6 VIRI SLIKOVNEGA GRADIVA

Slika 1: Spletna stran III. OŠ Celje. Dostopno na: <http://www.3os-celje.si/> (15. 2. 2015)

Slika 2: Spletna stran III. OŠ Celje. Dostopno na: <http://www.3os-celje.si/> (15. 2. 2015)

Slika 3: <http://www.bralnaznacka.si/upload/logotip%20bz.jpg> (20. 2. 2015)

Slika 4: Šolska kronika III. osnovne šole Celje

7 PRILOGA (ANKETNI VPRAŠALNIK)

Pozdravljen/-a,

sem Mina Brezić, učenka 8. razreda. V okviru raziskovalne dejavnosti Mladi za Celje izdelujem raziskovalno nalogo o bralni kulturi na III. osnovni šoli Celje. Prosim, da izpolniš vprašalnik. Za sodelovanje se ti lepo zahvaljujem.

Spol: moški   ženski (Obkroži.)

Razred: _____

1. Ali rad/-a bereš? (Obkroži.)

- A Da.
- B Ne.

2. Koliko ur na teden bereš **knjige**?

- A 1 uro.
- B 2–4 ure.
- C 5–9 ur.
- Č 10 ur in več.
- D Knjig ne berem vsak teden.

3. Koliko ur na teden uporabljaš **računalnik** (brskaš po spletu, igraš igrice, uporabljaš socialna omrežja, kot so Facebook, Twitter idr.)?

- A 1 uro.
- B 2–4 ure.
- C 5–9 ur.
- Č 10 ur in več.
- D Računalnika ne uporabljam vsak teden.

4. Koliko ur na teden gledaš **televizijo**?

- A 1 uro.
- B 2–4 ure.
- C 5–9 ur.
- Č 10 ur in več.
- D Televizije ne gledam vsak teden.

5. Koliko ur na teden igraš **igralne konzole**?

- A 1 uro.
- B 2–4 ure.
- C 5–9 ur.
- Č 10 ur in več.
- D Igralnih konzol ne igram.

6. Koliko ur na teden uporabljaš **prenosni telefon** (za telefoniranje, za pošiljanje in sprejemanje sporočil, MMS-ov, igranje igrice, za dostop do spleta)?

- A 1 uro.
- B 2–4 ure.
- C 5–9 ur.
- Č 10 ur in več.
- D Prenosnega telefona ne uporabljam.

7. Ali bereš tudi knjige, ki niso obvezne za šolo? (Obkroži.)

- A Da.
- B Ne.

8. Katere knjige raje bereš? (Obkroži.)

- A Knjige po lastnem izboru.
- B Knjige za domače branje.

9. Ali si včlanjen/-a v Osrednjo knjižnico Celje?

- A Da.
- B Ne.

